

JUICY
LIGHTS

TITIA
EX

MATERIEEL
VERVANGEN
WOLFF 2. WEG

Avocado
Limonen
Bergamote

SMART LIGHT BIEDT NIEUWE KIJK OP DE STAD

CITIES SHINE IN SMART LIGHT

Davina Jackson

De Nederlandse kunstenaar Titia Ex is een uitzonderlijke pionier in de *smart light city* beweging van deze eeuw. Smart light, opgekomen vlak voor de millenniumwisseling – honderdtwintig jaar nadat Edison de eerste bruikbare gloeilamp demonstreerde – is de derde grote technologische golf in de licht-geschiedenis van de mens. Als een aanvulling op onze primaire afhankelijkheid van verlichting door hemel-lichamen en vuur worden nu netwerken van halfgeleiders ingezet, met name schakeerbare leds gekoppeld aan sensoren, die openbare ruimten in technicolor droomlandschappen veranderen. Omdat ledlicht koel is (veilig aan te raken) en bestand tegen wind en regen, kan een nieuw soort openbare kunst in de buitenlucht ontstaan, bevrijd van de witte muren van door conservatoren beheerste musea en galeries.

Titia Ex behoort tot de internationale voorhoede van multimediakunstenaars die sensorenetwerken gebruiken om lichteffecten te bouwen die een nieuwe kijk geven op de stedelijke omgeving. In mijn laatste wereldwijd georiënteerde overzicht van dit fenomeen (*SuperLux: Smart Light Art, Design and Architecture for Cities*, Thames and Hudson, 2015) is aandacht besteed aan vijf van haar werken en een aantal andere komt aan bod in de zeven video's bij de expositie *SuperLux* in Sydney en de seminars in London en München (superlux.org/exhibition/videos). Sommige werken – zoals video's geprojecteerd op gevels, leds in water verzonken en geraffineerde lichtsculpturen, geactiveerd door sensoren die op een naderende bezoeker reageren – hadden niet kunnen worden uitgevoerd met mechanisch geschakeld licht uit de vorige eeuw.

More than 120 years after Edison first demonstrated the incandescent lamp, we find ourselves in the third wave of major advancements in light technology. Next to everyday uses, artists creatively explore the available innovations of the last two decades. Dutch light artist Titia Ex, one of the exceptional pioneers of the *smart city light* movement, is transforming public places into technicolour dreamscapes. Far beyond our reliance on celestial and flame illuminations, smart lighting now exploits networks of semiconductor devices, sensors, and especially hue-changing LEDs. Because LEDs are wind and rain resistant, and cool to touch, they allow artists to create many novel types of public outdoor artworks, fully liberated from the white walls of curator-controlled museums and galleries.

Titia Ex is part of the international vanguard of multimedia artists, using electroluminescent systems, sculpting light effects, and twisting observers' impressions of common urban surroundings. We highlighted five of her works in our recent global survey book *SuperLux: Smart Light Art, Design and Architecture for Cities* (Thames and Hudson, 2015). Her artworks appeared in videos shown at a *SuperLux* exhibition in Sydney and seminars in London and Munich ([viewable at superlux.org/exhibition/videos](http://viewable.at/superlux.org/exhibition/videos)). They include video projections on building facades, submerged LEDs, and sophisticated sculptures with sensor activated lights responding to nearby visitors; none of which could have been achieved using last century's mechanically switched lamps.

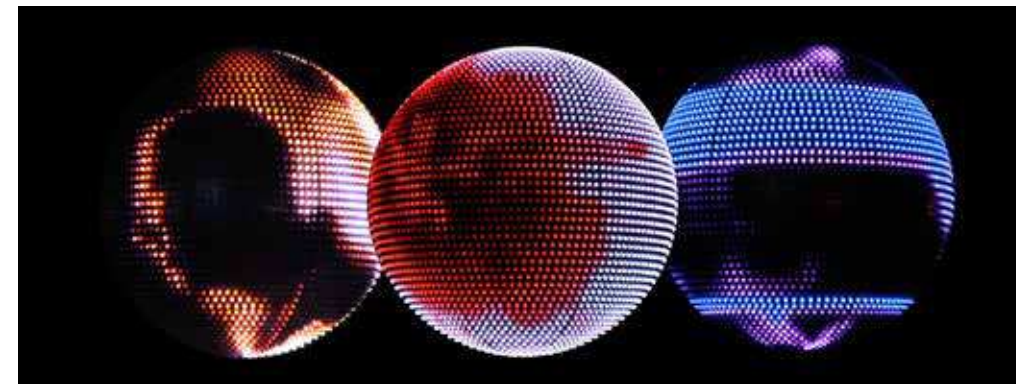
AWAKENING OF MARY

THE WAITING

Dit jaar heeft zij haar beeldende en elektronische vernuft opnieuw aangewend om ons brein te kietelen. Over de hele lengte van de Ten Katemarkt in Amsterdam-West, waar het overdag meestal vol stalletjes staat, heeft zij zes luchtsculpturen van spiegelen staal opgehangen die doen denken aan overrijpe druiventrossen. Deze *Juicy Lights* weerspiegelen bij daglicht vage, vervormde stukjes straatbeeld. Bij nacht komen ze door videoprojecties en ingebouwde leds tot leven en verfraait Ex de straat als een hals snoer met schitterende juwelen. Verder dagen haar druiven de passerende wandelaar uit door druppels gekleurd licht op straat te laten sijpelen die pulserende lichtplassen vormen. Dit lichtwerk, ten dele geïnspireerd door het gedicht 'De schepping' (1866) van Jan Jakob Lodewijk ten Kate, illustreert de opmerkelijke verbeelding van Titia Ex en haar vermogen een choreografie van licht, vorm, tijd en sfeer tot stand te brengen.

Again this year, she's using her sculptural skills with electronics to mess with our minds. Along West Amsterdam's Ten Kate Market, a street regularly filled with food stalls and throngs of visitors, six of her aerial sculptures are suspended in mid air, crafted in mirroring steel like ultra-fecund bunches of grapes. During daylight, these clusters titled *Juicy Lights* dimly reflect streetscape fragments. After dark, they become actively illuminated by video projections and integrated LEDs to adorn the avenue like a necklace of dazzling jewels. They tease wanderers with their drops of coloured light seeping onto the road, creating oscillating puddles of radiance. Partly inspired by poet Ten Kate's 1866 poem 'De schepping' (*The Creation*), this lightwork exemplifies Titia Ex's remarkable imagination and talent to choreograph light, form, time, space and atmosphere.

THE WALK

Davina Jackson is een in Sydney gevestigde schrijver, redacteur en curator op de gebieden van architectuur, design en sci-tech en is gastonderzoeker bij Goldsmiths wq(Informatica), University of London.

Davina Jackson is a Sydney writer, editor and curator on architecture, design and sci-tech themes, and a visiting research fellow with Goldsmiths (Computing), University of London.

JUICY LIGHTS: ZINTUIGLIJKE NIEUWSGIERIGHEID

JUICY LIGHTS: SENSORY CURIOSITY

Alex de Vries

Beeldend kunstenaar Titia Ex werkt met licht. Ze voert haar werk sculpturaal uit in ruimtelijke situaties en toch is ze niet per se een 'lichtkunstenaar'. Niet technologie, maar een inhoudelijk voornemen is altijd haar beginpunt. Zo is zij ook te werk gegaan voor *Juicy Lights* (sappig licht) in de Ten Katestraat in Amsterdam, vooral bekend van de dagelijkse markt die er wordt gehouden.

De meeste van Ex' beelden worden op uitnodiging op specifieke locaties gerealiseerd, in zowel stedelijke als landschappelijke gebieden. Iedere situatie stelt een specifieke vraag die de kunstenaar uitdiept en van mogelijke antwoorden voorziet. Haar antwoorden bieden een concrete mogelijkheid om de locatie via lichtsculpturen op een andere manier te ondergaan. Ze veroorzaakt een beleving en legt daarbij een groot gevoel voor esthetiek aan de dag. Titia Ex zoekt met haar beelden naar een handschriftelijke vorm van schoonheid. Ze prikkelt vooral de zintuiglijke nieuwsgierigheid. In feite doet ze daardoor nooit iets voor de hand liggends.

Haar werk *Dolmen Light* bijvoorbeeld in de Hondsrug Tunnel in Emmen is een dynamische lichtsculptuur die gelijke tred houdt met het verkeer. Voor donkere tunnels worden in het kader van verkeersveiligheid vaak statische lichtbronnen toegepast. Vaste lichtpunten dragen echter niet optimaal bij aan een gevoel van veiligheid. Juist door beweging en ritmiek op te nemen, door het licht met de verkeersdeelnemers gelijke tred te laten houden, worden onbestemde angsten weggenomen.

Visual artist Titia Ex works in light. She executes her work sculpturally in three-dimensional situations, however she is not per se a 'light artist'. Her point of departure is not technology but rather a plan with regard to the content. This is also how she went to work on *Juicy Lights* in the Ten Katestraat in Amsterdam, mainly known for the daily market held there.

Most of Ex's sculptures are produced on invitation at specific locations in either urban or rural areas. Each situation poses a specific question that the artist explores in depth and for which she provides possible answers. Her answers provide a concrete opportunity to engage with the location in a different way via the light sculptures. She creates an experience and thereby demonstrates a great sense of aesthetics. With her sculptures Titia Ex is searching for a designed form of beauty. She especially stimulates sensory curiosity. She consequently never does anything obvious.

Her work *Dolmen Light* in the Hondsrug Tunnel in Emmen for example is a dynamic light sculpture that keeps pace with the traffic. For traffic safety reasons static light sources are often used in dark tunnels. Fixed points of light, however, do not provide the best sense of security. By including movement and rhythm in the light work however, it can keep pace with the road users, thereby resisting their fears.

Likewise, *Juicy Lights* is an active light sculpture that seeks contact with people walking through the street. Bunches of grapes hanging above the street drip drops of light onto the people

DOLMEN LIGHT TUNNEL

Ook *Juicy Lights* is een beweeglijke lichtsculptuur die contact zoekt met de wandelaar in de straat. Boven de straat hangende druiventrossen lekken druppels licht op de mensen die er onderdoor lopen. De passanten zetten de sculpturale lichtbronnen in beweging. Niet alleen verandert de lichtkleur binnen de druiventrossen, waarmee ze op elkaar reageren, ook projecteren de hangende sculpturen licht op de straat. Daarmee refereert Ex aan het rijpen van de druiven, het zonlicht dat door de vruchten wordt opgenomen, waardoor ze sappiger en zoeter worden.

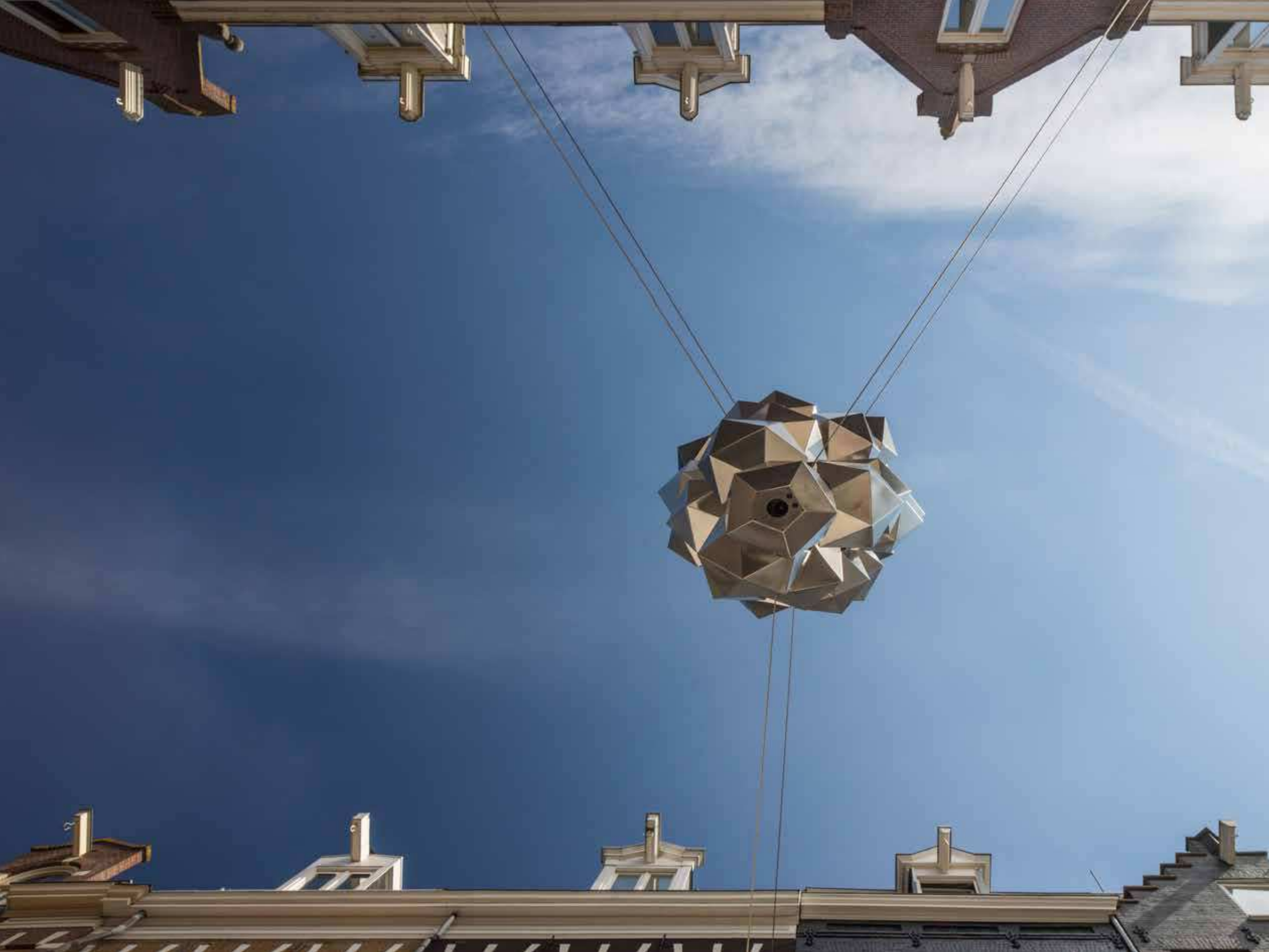
De beleving van deze serie sculpturen is meer dan een visuele ervaring. *Juicy Lights* spreekt ook andere zintuiglijke functies aan. De druiventros is een symbool voor de natuurlijke rijkdom van het leven zoals uitgedrukt in het gedicht 'De schepping' van dominee/dichter J.J.L. ten Kate, de naamgever van de straat. En wat je boven de straat als lichtsculptuur ziet, ligt ook zes dagen per week als vers fruit op de kramen van de Ten Kate markt.

Alex de Vries (1957) schrijft over kunstenaars, maakt tentoonstellingen en adviseert in de kunst en cultuur. Hij publiceert onder meer regelmatig in het online kunsttijdschrift *Mister Motley*.

walking underneath. Passers-by set the sculptural light sources in motion. Not only do the light colours within the bunches of grapes change, whereby they respond to one another, but the hanging sculptures also project light onto the street. Ex is hereby referring to the grapes becoming ripe, the sunlight that the grapes absorb, which makes them juicier and sweeter.

The perception of this series of sculptures is more than a visual experience. *Juicy Lights* also appeals to other sensory functions. The bunch of grapes symbolizes life's natural resources as expressed in the poem 'De schepping' (*The Creation*) by pastor and poet J.J.L. ten Kate, after whom the street is named. And the things you see as a light sculpture above the street are also on the Ten Kate Market stalls six days a week as fresh fruit.

Alex de Vries (1957) writes about artists, puts together exhibitions and advises on art and culture. Among other places he regularly publishes in the online art magazine *Mister Motley*.

LICHTKUNST VOOR IEDEREEN

LIGHT ART FOR THE COMMON GOOD

Eva Zardini

Het werk van de internationaal gewaardeerde kunstenaar Titia Ex is in essentie altruïstisch. Haar dynamische, speelse lichtsculpturen in situ zijn met zorg bedacht en ontworpen voor iedereen. Haar werk onderstreept dat kunst gemeengoed dient te zijn, kosteloos en beschikbaar voor allen, ongeacht maatschappelijke of financiële positie. Kunst in de publieke ruimte maakt iedereen gelijk en valt niet meer weg te denken uit ons stedelijke bestaan; het smeedt gemeenschappen door buurten een duidelijker profiel en een sterker zelfbewustzijn te geven, een combinatie die leidt tot een hechtere samenleving. Kunstwerken gemaakt voor een specifieke publieke ruimte verhogen systematisch de maatschappelijke, culturele en economische waarde van die locatie, of deze nu stedelijk of landelijk gesitueerd is. Zij veranderen de manier waarop mensen hun omgeving ervaren.

Het werk *Appears@Amsterdam* van Titia Ex, dat de kijker tot een diepgaander, filosofischer blik op de aanwezigheid van water in de stad dwingt, is een prachtig voorbeeld van hoe kunst de dagelijkse wisselwerking met onze omgeving kan aanscherpen en verrijken. Door een zijkant van de Amsterdamse Magere Brug met reflecterend materiaal te bekleden schept de kunstenaar een biologerende optische illusie: de brug, die eerst een visuele scheiding aanbracht tussen het rivierwater en de gebouwen op de oevers, treedt opeens terug. Het water en de stad vloeien in elkaar over.

Kunst in de publieke ruimte is van oudsher een bestanddeel van onze collectieve geschiedenis, variërend van bot machtsvertoon van heersers, zoals de faraostandbeelden in het oude Egypte, tot verbeeldingen van de symbiose

Celebrated Dutch artist Titia Ex's work is altruistic in its essence. Her dynamic, whimsical, site-specific light sculptures are carefully planned and created for public enjoyment. Her work affirms that art should be a common good, gratis and available to be experienced by all, regardless of one's class or level of affluence. Public art is a leveler, something that has become indispensable to city life; it brings communities together giving neighborhoods a stronger sentiment of belonging and sense of identity, which jointly create a more cohesive and productive society. Socially conscious public art in particular, whether situated in urban or rural areas, systematically augments the social, cultural, and economic value of its location, and changes the way people experience their environment.

A perfect example of how public art can amplify and enrich the way we interact daily with our surroundings is Titia Ex's piece *Appears@Amsterdam*, where the viewer is compelled to take a deeper, more philosophical look at the presence of water within the city. By fully covering one side of Amsterdam's Magere Brug ("Skinny Bridge") with a reflective material, the artist creates a spellbinding optical illusion: the bridge, which once created a visual disconnect between the river's water and its shoreline buildings, suddenly disappears as the water and the city seem to dissolve into one another.

Public art is an age-old part of our collective history, its forms ranging from blunt displays of imperial power, such as ancient Egypt pharaoh statues, to visualizations of the symbiotic relationship between art and the state,

APPEARS@AMSTERDAM

tussen kunst en staat, zoals millennia later Michelangelo's marmeren David voor iedereen de onafhankelijkheid van de Florentijnse Republiek symboliseerde.

In de twintigste en eenentwintigste eeuw heeft deze discipline haar horizon verbreed en zich ontwikkeld tot een medium dat maatschappelijke gezichtspunten aanreikt waaraan de kijkers hun eigen conclusies kunnen verbinden. Tussen kunstenaar en kijker is een speelsere en interactievere communicatie ontstaan, als een nieuwe collectieve uitingsvorm voor de gemeenschap.

Interactie vormt de kern van het artistieke oeuvre van Titia Ex, zoals te zien in haar laatste werk *Juicy Lights*: roestvrij stalen gestileerde druiventrossen hangend boven de Ten Katemarkt. Overdag weerspiegelen de reflecterende vlakken van deze 'druiven' de bedrijvigheid beneden op straat. 's Avonds veranderen ze in een fascinerend schouwspel, door in het donker pulserend op te lichten en kijkers met kleurig licht te overgieten. Ter activering van de druiventrossen – zinnebeeld van rijkdom en overvloed – hoeft de toeschouwer er maar onder te gaan staan, legt de kunstenaar uit. Eenmaal geactiveerd zullen ze in neerdruppelend kleurig licht hun kostbare 'sap' prijsgeven.

De krachtige, boeiende kunst van Titia Ex is relevanter dan ooit in onze publieke ruimte. Haar dynamische interactieve sculpturen inspireren door hun schoonheid, verscherpen onze sensibiliteit en dagen ons uit tot een andere kijk op onze wereld.

Eva Zanardi is curator en publicist met een specialisatie in kinetische kunst, op-art en hedendaagse kunst.

as seen millennia later in Michelangelo's marble statue of David, a public symbol of the Florentine Republic's independence. However, in the 20th and 21st centuries, public art has increasingly broadened in scope and application, becoming a vehicle for the introduction of social ideas that leaves room for its viewers to draw their own conclusions. It has evolved into a more playful, interactive way for the artist and the viewer to communicate, a form of collective community expression.

Interactivity is at the heart of Titia Ex's artistic output, and is exemplified by her most recent work, *Juicy Lights*, where large, stylized, stainless steel bunches of grapes hang from cables over Market Street in Amsterdam. During the day, the "grapes" reflective surfaces mirror the activity of the busy street below. At night, however, they transform into a mesmerizing display, glowing and pulsating in the dark, and showering viewers with colorful lights. The artist explains how the observer can activate the "grapes," a symbol of wealth and abundance, just by standing underneath them. Once activated, the grapes will release their precious "juice" in a slow drip of colorful lights.

Titia Ex's powerful, engaging public art is more relevant than ever. Her dynamic, interactive light sculptures lift our spirits with sheer beauty, while at the same time, heighten our awareness and challenging us to think differently about our world.

Eva Zanardi, a curator and art writer specializing in Kinetic Art, Op Art and Contemporary Art www.ezartconsultingnyc.com

KUNST SPEELT MET DE OPENBARE RUIMTE

ARTS PLAYS WITH PUBLIC SPACE

Marijke Jansen

Er is altijd een spel, zo niet een strijd gaande bij de inrichting van de publieke ruimte: tussen diverse disciplines en belangen, reputaties, gunsten en financiën. Volgens Huizinga¹ is het altijd een spel, met goede en valse spelers.

Vaak wordt beeldende kunst – waaronder ook lichtkunst – in de openbare ruimte vergeten, al dan niet moedwillig. Kunstenaars moeten ervoor vechten. Zij moeten kunnen balanceren tussen belangen en zij hebben flair en praktisch vernuft nodig om het spel aan te kunnen. Hoewel beeldende kunst niet het middel is om problemen die spelen in de openbare ruimte het hoofd te bieden komen kunstenaars vaak met betere, inventievere en innovatievere oplossingen. De kunstenaar zoekt altijd naar nieuwe(re) vormen en wegen om van betekenis te kunnen zijn in de samenleving.

Oplossingen van kunstenaars kunnen een sfeer creëren die de gebruikers van de openbare ruimte – de wandelaars, het winkelend publiek, de fietser of de automobilist en de thuiskeerders uit het nachtcafé – zich in de publieke ruimte vrijer doen voelen, meer open voor zichzelf, minder bang voor de ander. In dit perspectief heeft vooral lichtkunst de laatste jaren gebruik kunnen maken van de nieuwste technieken zoals op het gebied van ledverlichting, waardoor andere artistieke en speelse resultaten behaald worden.

Tijdens mijn werkzaamheden bij de gemeente Amsterdam voor de beeldende kunst in de openbare ruimte en later als zelfstandige heb ik samen met veel kunstenaars hun spel mogen spelen om de ruimte te bemachtigen die uitsluitend de kunstenaar toekomt.

The furnishing of public spaces always turns into a game, if not a battle, between various disciplines and interests, of reputations, approval-ratings and finances. According to Huizinga¹ it is always a game, with both honest players and cheats.

Intentionally or not, visual art, including light art, in public spaces is frequently forgotten. Artists have to fight for it. They have to be able to juggle between all the interests and have the flair and practical ingenuity to join in the game. Although art is not the means of solving problems arising in public spaces, artists often come up with better, more inventive and innovative solutions. The artist is always seeking new(er) forms and ways to be socially relevant.

Artists' solutions can create an atmosphere that makes the users of the open space, the pedestrians, the shoppers, the cyclists and those on their way home from the pub at night feel safer in the public space, more self-aware, less scared of other people. In this context light art in particular has been able in recent years to make use of the latest technology such as in the field of LED lighting, which enables different artistic and more playful results to be achieved.

When I was involved in art in public spaces working for the City of Amsterdam and later as an independent I took part in this game together with many artists and was able to give them the freedom that only an artist is entitled to.

TITIA EX EN DE OPENBARE RUIMTE

Titia Ex is zo'n kunstenaar die de openbare ruimte niet schuwt en die zich deze volledig eigen kan maken. Zij verwezenlijkt haar concepten voor de openbare ruimte met innovatieve en technische middelen. Deze klus is niet eenvoudig omdat voor Titia Ex bij lichtkunst ook de woorden 'dynamisch', 'verrassend', 'telkens vernieuwend' horen. Daarnaast wordt haar werk altijd geïnspireerd door de locatie en de geschiedenis daarvan. Tenslotte moet alles dan ook nog eens passen binnen een bepaald budget.

Deze helse klus krijgt Ex telkens voor elkaar en zij weet het publiek met haar lichtkunstwerken keer op keer te verbazen en te boeien. Niet voor niets werd in een Duitse TV serie over Europese

TITIA EX AND PUBLIC SPACES

Titia Ex is the sort of artist who is not afraid of the public space and can own it completely. She realizes her concepts for the public space using innovative and technical devices. It is never an easy task since for Titia Ex the words 'dynamic', 'surprising' and 'continually innovative' are also part of light art. Besides, her work is always inspired by the location and its history. And finally, of course, everything has to be done within a specific budget.

Ex succeeds in this hellish task every time and her light artworks manage time and time again to surprise and excite the public. No wonder that a German TV series about European light art² characterized

lichtkunstenaars² Titia Ex gekenmerkt als één van de 'Meesters van het licht'.

Het permanente lichtkunstwerk *Halo* en het tijdelijke werk voor de openbare ruimte *Flower from the Universe*, maken duidelijk dat Ex beide disciplines heel goed aankan.

HALO

Trajectum Lumen vertelt het verhaal van de zeven lagen van Utrecht, de zeven W's: water, werf, wonen, welvaart, wonderen (kerken), wet (overheid) en wetenschap. Dit is het traject van heden en verleden door de Middeleeuwse binnenstad. Titia Ex kreeg de opdracht een lichtkunstwerk te maken voor de Sint Willibrorduskerk. Het ontwerp voor de *Halo*, een lichtcirkel zwevend boven de top van de kapel, werd met gejuich ontvangen en de technische moeilijkheden werden overwonnen. Ex' *Halo*, heeft de kerk en de Minrebroederstraat door zijn stille gebaar uit hun schaduw gehaald. De lichtcirkel bestaat uit twee neon lijnen, een goudgele en een zuiver witte: een perfecte cirkel tegen het blauw-zwarte van een wolkeloze hemel. Het geheel is zo aantrekkelijk dat de blik zich als vanzelf naar boven richt. Daarmee is de *Halo* een schitterend voorbeeld wat lichtkunst in de openbare ruimte kan bewerkstelligen.

FLOWER FROM THE UNIVERSE

Een ander voorbeeld is het lichtkunstwerk *Flower from the Universe*. Titia Ex heeft dit kunstwerk speciaal voor de Hortus Botanicus Amsterdam ontworpen. Zij had de eer de bloem in de vijver te mogen leggen van de Vitoria

Titia Ex as one of the 'Masters of light'.

The permanent light art work *Halo* and the temporary work for public space *Flower from the Universe*, clearly demonstrate that Ex has mastered both disciplines.

HALO

Trajectum Lumen tells the story of the seven layers of Utrecht, in Dutch the seven Ws: water, werf (shipyard), wonen (living), welvaart (prosperity), wonderen (marvels [churches]), wet (law [government]) and wetenschap (science). This is the course of the present and the past through the medieval city centre.

Titia Ex was commissioned to make a light artwork for the St. Willibrord Church. The design for the *Halo*, a circle of light floating above the top of the chapel, was received with great acclaim and the technical difficulties were overcome.

Ex's *Halo*, makes a silent gesture that has drawn the church and the Minrebroeder Street out from their shadow. The circle of light comprises two neon lines, one golden yellow and one pure white: a perfect circle against the blue-black of a cloudless sky. The whole thing is so attractive that your gaze cannot help but be drawn up to it. Making the *Halo* a glorious example of the effect light art can have in public space.

FLOWER FROM THE UNIVERSE

Another example is the light art work *Flower from the Universe*. Titia Ex designed this work especially for Hortus

HALO

FLOWER FROM THE UNIVERSE

Regia, de grootste waterleliesoort die slechts twee nachten per jaar bloeit. Ex is ook bij dit kunstwerk uitgegaan van de genius loci: de bloem die haar bezoekers moet verleiden – zonder deze samenwerking is geen voortplanting mogelijk. In dit kunstwerk laat zij nadrukkelijk een interactieve relatie ontstaan tussen bloem en bezoeker. De bezoeker stuurt, al dan niet bewust, de bloem aan met bewegingen en de kleuren van zijn kleding. Een zenuwcel, waarin een speciaal ontworpen sensor voor de kleur- en bewegingsherkenning is verborgen, vormt het hart van de bloem. Zo ontstond in hartje Amsterdam, in een van de oudste botanische tuinen ter wereld, tussen de bezoeker en *Bloem van het Universum* een dynamische en onvoorspelbare uitwisseling.

Botanicus Amsterdam. She had the honour of placing the flower in the pond of the Victoria Regia, the largest species of water lily that only blooms for two nights in the year. For this artwork Ex's point of departure was again the genius loci: the flower that must entice its visitors whose cooperation is essential for reproduction. In this artwork she expressly has an interactive relationship arise between the flower and the visitor. Either consciously or not, the visitor controls the flower through movements and the colour of their clothes. A nerve cell, containing a hidden specially designed element for colour and motion detection, forms the heart of the flower. A dynamic and unpredictable interplay between the visitor and *Flower from the Universe* was thus created in one of the world's oldest botanical gardens right in the middle of Amsterdam.

Marijke Jansen

is projectleider kunst in de openbare ruimte in Amsterdam, Zoetermeer en Utrecht, redacteur Beelden Magazine, koRproducties (kunst en de Openbare ruimte / art in Public space)

Marijke Jansen

Project manager for art in public space in Amsterdam, Zoetermeer and Utrecht Editor, Beelden Magazine, koRproducties (art in Public space)

¹ Huizinga, J. (1950) Homo ludens: Proeve eener bepaling van het spel-element der cultuur

¹ Huizinga, J. (1950) Homo ludens: A study of the play-element in culture

² Deutsche Welle. (2010) Meesters des Lichts, met o.a. Olafur Eliasson en Mischa Kuball.

² Deutsche Welle. (2010) Masters of Light, also featuring Olafur Eliasson and Mischa Kuball.

NAWOORD

AFTERWORD

De openbare ruimte van Amsterdam is een prachtig kunstwerk rijker en de totstandkoming hiervan is te danken aan het initiatief van bewoners van de Ten Katestraat en de marktkooplieden van de Ten Katemarkt.

Zij vroegen – bij het herinrichtingsproces van de marktstraat – om een lichtkunstwerk dat, ook als de markt er niet staat, zorgt voor sfeer. Een kunstwerk dat bijdraagt aan de levendigheid en een gevoel van veiligheid in de straat. Na een uitgebreide selectieprocedure hebben bewoners en ondernemers gekozen voor het ontwerp van Titia Ex, en dat past uitermate goed bij het karakter van de buurt; divers, kleurrijk en krachtig.

Titia Ex heeft dit initiatief vertaald in het unieke kunstwerk *Juicy Lights*. Rijpe druiventrossen die overdag de kleurenpracht van de markt en haar bezoekers zullen weerspiegelen. 's Avonds kan men genieten van een bijzonder lichtbeeld dat de beleving van de Ten Katestraat extra bijzonder zal maken. Het kunstwerk is de spreekwoordelijke kroon op het werk dat hier door vele betrokkenen is verricht en het intensieve proces naar het eindresultaat. Het Dagelijks Bestuur van stadsdeel West is betrokken bewoners, marktkooplieden en ondernemers bijzonder dankbaar voor hun betrokkenheid en dankt Titia Ex voor haar onvermoeibare inzet, kennis en kunde om tot dit prachtige resultaat te komen.

Namens het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel West, Fenna Ulichki.

Amsterdam public space has gained a wonderful artwork and its realization is thanks to the initiative from the residents of the Ten Katestraat and the stallholders of the Ten Kate Market.

When the market street was being refurbished they asked for a light artwork that would provide an atmosphere, even when the market was not there. An artwork that contributes to the liveliness and a feeling of security in the street. After an extensive selection procedure residents and business-owners chose the design by Titia Ex, which fits in extremely well with the character of the neighbourhood: diverse, colourful and vigorous.

Titia Ex has interpreted this initiative into the unique artwork *Juicy Lights*. Bunches of ripe grapes that will reflect the colourfulness of the market and its visitors during the day. While in the evening people can enjoy an extraordinary light show that turns the Ten Katestraat into an extra special experience. The Executive Committee, District West is extremely grateful to the residents, market stallholders and business-owners involved for their participation and thanks Titia Ex for her tireless dedication, knowledge and skill that has brought about this marvellous result.

On behalf of the Amsterdam Executive Committee, District West, Fenna Ulichki.

WIER TAKKEN

Gebukt door de last die ze torschen,
Een vruchtenoogst wiegen van goud, groeiend goud.
En tusschen de stammen, daar wandelt, daar slingert
De wijnstok alom, met zijn groengeele huif,
En huwt er den olm aan zijn dartelen wingert,
De sneeuw van d' amandel aan 't purper der druif.
Zoo ergends de waereld één plekjen kan toonen,
Te rein voor de zonde, te schoon voor den dood,
Een beeld van dat Land waar de Zaligen wonen,
O Erzerums Beemde, 't is hier, in ùw schoot.

J.J.L. ten Kate,
fragment uit 'De schepping'.

Kemink en Zoon,
Utrecht 1866.

COLOPHON

AUTHORS

Davina Jackson
Alex de Vries
Eva Zardini
Marijke Jansen

ENGLISH TRANSLATION

Jane Hall

DUTCH TRANSLATION

Nele Ysebaert

EDITOR

Irene Beers

PHOTOGRAPHY

Juicy Lights Hans Peter Föllmi

Dolmen Light Theo Berends

Flower from the Universe

Biennial Kijkduin, Peter Cox

Halo Merijn van der Vliet

Appaers@Amsterdam Taco Anema

GRAPHIC DESIGN

Gebr. Silvestri

PRINTED BY

Rinus Kroon, PrinterFace

SPECIAL THANKS TO

Neon Weka Team

Amsterdam LUCI City Under the

Microscope Team

Fool on the Hill

ShoSho

City of Amsterdam West

© Studio TITIA EX - www.titiaex.nl

All Rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical by photocopying, recording or otherwise, without written permission of the publisher.

JUICY LIGHTS IS SUPPORTED BY

AFK (Amsterdam Fund for the Art)

Mondriaan Fund

BPD Cultuurfonds

City of Amsterdam West

JUICY
LIGHTS

TITIA
EX